

INDONEZJA (Republika Indonezji)

1. Informacje ogólne

Powierzchnia:	1 910 931 km ²
Ludność:	ok. 278,9 mln (2023)
Podział administracyjny:	państwo wyspiarskie położone w Azji Południowo-Wschodniej – na Archipelagu Malajskim, 17 508 wysp, w tym główne: Sumatra, Jawa, Sulawesi, Małe Wyspy Sundajskie, częściowo – Kalimantan, Papua.
Religia:	islam (86,1% - największy kraj muzułmański na świecie), protestantyzm (5,7%), katolicyzm (3%), hinduizm (1,8%), buddyzm (1,0%) inne (2,4%).
Grupy etniczne:	Jawajczycy (40,6%), Sundajczycy (15%), Madurowie (3,3%), Minangkabau (2,7%), Betawi (2,4%) oraz ludność pochodzenia chińskiego (3%) i malajskiego
Stolica:	Dżakarta
Ustrój:	Republika prezydencka
Waluta:	rupia indonezyjska (IDR)
Głowa państwa:	Joko Widodo (jednocześnie szef rządu)
Ambasador Indonezji w Polsce:	Pani Anita Lidya Luhulima (od 22 lutego 2022 r.)
Ambasador RP w Indonezji:	Pani Beata Stoczyńska (od 15 lipca 2018 r.)

1. Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022
PKB całkowity (w mln USD)	1042,7	1120,1	1059,6	1119,2	1320
PKB (na 1 mieszkańca w międzynarodowych dolarach) PPP	11800	12480	12240	13160	14690
PKB (wzrost w %)	5,2	5	-2,1	3,2	5,3
Inflacja (w %)	3,3	2,8	2,1	1,6	4,2
Bezrobocie (w %)	5,3	5,2	7,1	6,6	5,5
Eksport towarów (w mld USD)	180,2	167,7	163,3	228,2	292
Import towarów (w mld USD)	188,7	171,3	141,6	195,7	237,4

2. Podstawowe informacje, sytuacja gospodarcza

Indonezja jest największą gospodarką wśród krajów Azji Południowo-Wschodniej. PKB wynoszący ponad 1,3 mld USD, sytuuje go na szesnastym miejscu pod względem wielkości gospodarki, siódmym pod względem parytetu siły nabywczej. Wzrost PKB w ostatnich latach utrzymuje się na wysokim poziomie (ok. 5%). Jest również **czwartym pod względem liczby mieszkańców krajem na świecie**. Indonezja zaczyna odgrywać coraz bardziej znaczącą rolę w globalnej debacie politycznej, w tym jako członek Stowarzyszenie Narodów Azji Południowo-Wschodniej (ASEAN) i G20. Jest członkiem WTO od 1995 r. i korzysta z preferencji handlowych przyznanych w ramach ogólnego systemu preferencji taryfowych UE (GSP), w ramach którego około 30% całkowitego importu z Indonezji korzysta z niższych ceł.

Ponadto Indonezja zgłosiła formalny wniosek ws. przystąpienia do OECD (14 lipca 2023 r.) i ma ambicję przystąpienia do OECD w ciągu 3-4 lat jako pierwszy kraj ASEAN i trzeci kraj azjatycki.

Jednakże, kraj ten, zmagają się z wieloma problemami. Do największych z nich można zaliczyć: ubóstwo, bezrobocie, nieodpowiednią infrastrukturę, korupcję, złożone otoczenie regulacyjne oraz nierównomierny rozwój wewnątrz kraju.

Podejmowane jest jednak szereg działań na rzecz rozwoju kraju. Przeznaczono 20 mld USD na rzecz sprawiedliwej transformacji energetycznej. W ramach kompleksowego planu inwestycji i polityki (CIPP) opracowano ścieżkę techniczną dla indonezyjskiego sektora energetycznego w celu zalecenia wytycznych dot. planów transformacji. Zgodnie z planem indonezyjski system on-grid będzie emitował nie więcej niż 250 MT CO² w porównaniu z wartością bazową wynoszącą 305 MT i osiągnie 44% udziału w produkcji energii odnawialnej do 2030 r. Zakłada się ponadto, że **RI przyjmie do 14 mln turystów zagranicznych w 2024 r.**

Jedną z ważniejszych branż w Indonezji jest przemysł samochodowy (drugie co do wielkości centrum produkcji samochodów w Azji Południowo-Wschodniej). W reakcji na stagnację krajowego przemysłu motoryzacyjnego w ubiegłych latach, Prezydent Joko Widodo zaproponował zmiany w przepisach dotyczących samochodów elektrycznych. Nowa polityka będzie opierać się przede wszystkim na wprowadzeniu zachęt fiskalnych. Minister Finansów przedstawił propozycje ulg na przywóz pojazdów elektrycznych i niezbędnych im materiałów pomocniczych, a także zwrot VAT i ulgi podatkowe związane z importowaniem towarów z branży samochodów elektrycznych. W celu zwalczania emisji węgla i w trosce o środowisko, zmniejszone zostaną podatki na samochody elektryczne jako towary luksusowe. Rząd Indonezji planuje rozpocząć produkcję pojazdów elektrycznych .

Indonezja stosuje wiele barier w handlu a mimo to obroty handlowe ciągle rosną. W **2022 r.** export Indonezji wyniósł 292 mld USD a import 237,4 mld USD, co dało **nadwyżkę w handlu 54 mld USD**. Do najważniejszych partnerów handlowych Indonezji zaliczyć można Chiny, Japonię, Singapur i USA. Z kolei największym inwestorem jest Singapur 13,3 mld USD i Chiny 8,2 mld USD.

3. Stosunki handlowe Indonezja -UE

W świetle danych za rok 2022, Indonezja dla UE jest 33. pod względem wielkości obrotów partnerem handlowym (28. w imporcie i 37. w eksporcie). Udział Indonezji w ogólnym imporcie UE wynosi 0,8%. W przypadku eksportu, udział ten wynosi 0,4%.

W 2022 r. (w porównaniu do roku 2021) import UE z Indonezją wzrósł o 40,2% i osiągnął poziom 23,54 mld EUR. Eksport UE do tego kraju wzrósł w tym okresie o 13,9%, do poziomu 9,07 mld EUR. W efekcie **Indonezja miała dodatni bilans handlowy na poziomie 14, 5 mld EUR**.

UE dla Indonezji jest 6., pod względem wielkości obrotów, partnerem handlowym (8. pod względem importu oraz 5. pod względem eksportu). W 2022 r. udział importu z UE w ogólnym imporcie Indonezji wyniósł 4,8%. W przypadku eksportu Indonezji, współczynnik był na poziomie 7,2%.

3.1. Ramy prawno-traktatowe UE -RI

Podstawowym dokumentem prawnym określającym współpracę UE–Indonezja jest „Umowa o współpracy między Europejską Wspólnotą Gospodarczą a **Indonezją**, Malezją, Filipinami, Singapurem i Tajlandią - państwami członkowskimi Stowarzyszenia Narodów Azji Południowo – Wschodniej (ASEAN)” (Cooperation Agreement between the European Economic Community and Indonesia, Malaysia, the Philippines, Singapore and Thailand - member countries of the Association of South-East Asian Nations) z 1980 r.

Dokumentem prawnym określającym współpracę UE–Indonezja jest także „Umowa o partnerstwie i współpracy” (EU-Indonesia Partnership and Cooperation Agreement - PCA) z 2009 r.

W celu dalszego pogłębienia stosunków handlowych i inwestycyjnych między UE a Indonezją, 18 lipca 2016 r. rozpoczęto negocjacje dotyczące kompleksowej umowy o współpracy gospodarczej między UE a Indonezją - „Comprehensive Economic Partnership Agreement UE-RI” (CEPA), określanej jako umowa o wolnym handlu. Jak dotąd przeprowadzono piętnaście pełnych rund tych negocjacji.

CEPA będzie stanowić rozwinięcie kluczowych obszarów stosunków między UE a Indonezją, ujętych w umowie o partnerstwie i współpracy.

4. Stosunki gospodarcze Polska-Indonezja.

Podstawę prawną dwustronnych stosunków gospodarczych Polski z Indonezją stanowią m.in.:

- 1) Umowa o współpracy naukowo-technicznej z dnia 10 października 1961 r.;
- 2) Umowa o transporcie lotniczym między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Indonezji dotycząca regularnej komunikacji lotniczej z dnia 13 grudnia.1991 r., weszła w życie 9 maja 1996 r.;
- 3) Umowa pomiędzy Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Indonezji o popieraniu i ochronie inwestycji z dnia 06 października 1992 r.;
- 4) Umowa pomiędzy Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Indonezji w sprawie unikania podwójnego opodatkowania i zapobiegania uchylaniu się od opodatkowania w zakresie podatków od dochodów z dnia 06 października 1992 r.
- 5) *“Letter of intent on cooperation in the field of energy and mineral resources”* pomiędzy Ministerstwem Gospodarki RP i Ministerstwem Energii i Zasobów Mineralnych RI dotyczący współpracy w zakresie energii i zasobów mineralnych – wrzesień 2011 r.
- 6) Porozumienie o współpracy (MoU) w dziedzinie rozwoju sektorów przemysłowych pomiędzy Ministrem Gospodarki Rzeczypospolitej Polskiej i Ministerstwem Przemysłu Republiki Indonezji – wrzesień 2015 r.
- 7) Porozumienie o współpracy (MoU) ekonomicznej w zakresie rozwoju gospodarki morskiej pomiędzy Ministerstwem Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej RP, a Ministerstwem koordynującym sprawy morskie Indonezji – czerwiec 2017

Dwustronne protokoły ustaleń / porozumienia o współpracy (Memorandum of Understanding):

- 1) MoU o współpracy w dziedzinie rybołówstwa– 4.09.2013;

- 2) MoU o współpracy w dziedzinie rolnictwa– 4.09.2013;
- 3) MoU o współpracy KIG- KADIN (Izba Handlu i Przemysłu RI) – 4.09.2013;
- 4) MoU o współpracy PAIIZ-BKPM (Rada Koordynacji Inwestycji RI) 4.09.2013;
- 5) MoU o współpracy w dziedzinie ochrony środowiska– 20.11.2013;

Teksty obowiązujących umów dostępne są m.in. na portalu <http://traktaty.msz.gov.pl/>.

5. Wymiana handlowa z Polską

W roku 2021 eksport z Polski do Indonezji wyniósł 126,8 mln USD, natomiast import 1243,6 mln USD. Przełożyło się to na deficyt handlowy w wysokości 1116,8 mln USD. W roku 2022 nastąpił wzrost obrotów (2106,5 mld USD) ale i deficytu do kwoty 1817,7 mln USD

Wymiana handlowa z Polską (mln USD)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Eksport	115,6	153,7	213,3	158	126,8	144,4
Import	730	871,8	791,8	869	1243,6	1962,1
Obroty	845,6	1025,5	1005	1027,1	1370,4	2106,5
Saldo	-614,3	-718,1	-578,5	-711	-1116,8	-1817,7

Źródło: *Insigos MRiT, GUS*

Udział Indonezji w polskim eksporcie wynosi 0,04% (73 miejsce), a import 0,51 % (33 miejsce) Część towarów polskich, które trafiają ostatecznie do Indonezji nie jest odnotowywana w statystykach lokalnych, ponieważ dokonywana jest za pośrednictwem państw trzecich, głównie Singapuru lub państw europejskich. Większość importu ma charakter zaopatrzeniowy do fabryk zagranicznych inwestorów w Polsce. Podzespoły wykorzystywane są do dalszej produkcji. Ok. 50% wymiany towarowej realizowanych jest poprzez korporacje ponadnarodowe.

Do najważniejszych pozycji w eksporcie oraz imporcie należą:

Eksport z Polski do Indonezji: wyroby przemysłu elektromaszynowego, artykuły rolno-spożywcze, wyroby przemysłu chemicznego, wyroby metalurgiczne .

Import z Indonezji do Polski: wyroby przemysłu lekkiego, wyroby przemysłu elektromaszynowego, wyroby przemysłu chemicznego, artykuły rolno-spożywcze.

6. Współpraca inwestycyjno-kapitałowa

Zgodnie z danymi NBP wielkość indonezyjskich inwestycji netto w Polsce na koniec 2022 r. wyniosła - 2,3 mln USD, nastąpił spory odpływ w porównaniu do roku 2021 (+2,2 mln USD).

Dane NBP na koniec 2021 r. wskazują wielkości polskich inwestycji bezpośrednich w Indonezji na poziomie 23,4 mln USD. Na liście indonezyjskiego Ministerstwa Kontroli Inwestycji Zagranicznych znajduje się 29 projektów z Polski. Firmy te inwestują w formie spółek zależnych lub *joint-venture* z

parterami lokalnymi. Działalność taką prowadzą bezpośrednio na rynku RI: „Konspol Indonesia” (przetwórstwo drobiu, inwestycja firmy „Grupa Konspol”), „Kopex Mining Contractors” (usługi dla przemysłu górniczego, inwestycja firmy „Famur”), „Fluid Green Indonesia” (produkcja biomasy, inwestycja firmy „Fluid”), „Bintang Sinar Perkasa” (wydobycie i przetwórstwo surowców mineralnych, inwestycja firmy „Elemental Asia”, dawniej „Prime Minerals”).

W ostatnich latach na rynku indonezyjskim pojawiły się także takie spółki jak: Famur, Famot, Farmona, Uroda, Bell, Bakalland, Mokate, Lactima, Kupiec, Lestello, Wawel oraz IHSYSTEMS, MedCom.

Firma RAFAKO wygrała w 2017 r. przetarg, o wartości 232 mln USD, na udział w budowie dwóch bloków energetycznych na wyspie Lombok. Planowane ukończenie projektu to 2023 r. Firma Elemental Asia (wcześniej Prime Minerals) realizuje projekt budowy kopalni odkrywkowej rudy niklu oraz wapienia na wyspie Sulawesi.

7. Dostęp do rynku Indonezji Bariery, certyfikacje, wymogi specjalne w dostępie do rynku¹

Indonezja jest krajem posiadającym wiele barier w eksporcie i imporcie do tego kraju. Zajmuje 34. miejsce wśród 63 najbardziej konkurencyjnych gospodarek świata, sklasyfikowanych w ostatniej edycji World Competitiveness Ranking 2023. Według ostatnich ocen Doing Business 2020, Indonezja pod względem warunków sprzyjających do prowadzenia działalności gospodarczej zajmowała 73. pozycję wśród 190 ujętych w rankingu gospodarek świata.

W odniesieniu do kategorii handel zagraniczny, Indonezja zajmowała 116. pozycję. Dzieje się tak, gdyż, według danych Banku Światowego, **procedury importowe w Indonezji wymagały sporządzenia 9 dokumentów, a całkowity czas i koszt związany z procedurami importowymi (dokumentacja i odprawa na granicy wynosiły stosownie 186 godzin i 544 USD). Procedury eksportowe wymagały sporządzenia 6 dokumentów, a całkowity czas i koszt związany z procedurami eksportowymi (dokumentacja i odprawa na granicy) wynosiły stosownie 111 godzin i 337 USD.**

Warunki dostępu do rynku:

Szczególnie istotne są bariery pozataryfowe. Indonezja jest liderem w ASEAN oraz jednym z liderów na świecie, jeśli chodzi o ilość barier pozataryfowych.

Wg. najnowszego, Raportu dot. barier w handlu i inwestycjach, wprowadzonych przez kluczowych partnerów handlowych UE w 2021 roku² opublikowanego przez DG TRADE Komisji Europejskiej, Indonezja, jest na trzecim miejscu pod względem liczby przepisów (29 barier handlowych), które mogą ograniczać wymianę handlową. Wyprzedzają ją jedynie Chiny (39) i Rosja (31).

Istnieje wiele wymogów regulujących, utrudniających wzajemny handel. Należ do nich przede wszystkim:

- Certyfikacja Halal

Przepisy przejściowe wobec żywności i napojów obowiązują do października 2024 r. –Wejście w życie przepisów dot. certyfikacji halal (żywności i napoji, a kolejno także i innych produktów np. kosmetyków) sprawia, że produkty powinny być obowiązkowo oznaczone jako halal lub nie-halal (haram, dot. produktów, które nie mogą spełnić wymogów certyfikacji halal m.in. wieprzowina i alkohol). To ostatnie oznaczenie – jeśli zostanie wprowadzone – może zniechęcać muzułmańską klientelę, stanowiącą większość mieszkańców Indonezji, do zakupu tych towarów. W maju 2019 r. ogłoszono plan wprowadzenia „gospodarki szariatu” na lata 2019–2024. W planie określono cztery główne strategie mające na celu przekształcenie kraju w producenta netto, a nie tylko rynek towarów

¹ Szeroki opis problematyki dostępu do rynku: „Bariery. Dostęp do rynku wybranych krajów Azji ...”, MRiT, wrzesień 2023

² COM (2021) 297 final

i usług halal. Strategie mają wzmocnić indonezyjski łańcuch wartości halal, skupiając się na najbardziej konkurencyjnych sektorach w kraju, takich jak żywność, napoje oraz moda. Jedną z strategii opiera się na zwiększeniu roli MŚP oraz współpracy z platformami handlu elektronicznego w celu promowania indonezyjskich towarów i usług halal.

Muzułmański Związek Religijny RP (MZR), wg. informacji ze strony internetowej LPPOM MUI¹, upoważniony jest do wydawania certyfikatów Halal firmom polskim na rynek indonezyjski. Pozwolenie, uzyskane 23 maja 2011 r., uprawnia MZR do certyfikacji uboju bydła oraz przetworzonych produktów spożywczych.

- Szerokie uprawnienia rządu w zakresie obrotu

Ustawa o Handlu (7/2014) i Ustawa o Przemysle (3/2014) przewidują ścisły nadzór i kontrolę obrotu towarami oraz przyznają uprawnienia rządowi do wprowadzenia ograniczeń w imporcie, w oparciu o interesy narodowe, które nie są jasno zdefiniowane. Ponadto Ustawa o Żywności (Food Law) 18/2012 wprowadziła instrument ograniczania importu i eksportu produktów spożywczych, przewidując, że zarówno import, jak i eksport są dozwolone tylko, jeśli produkty nie są dostępne lub potrzebne w kraju.

- Zakaz eksportu nieprzetworzonych minerałów / rud metali

Regulacje z 2012 i 2013 r. zakazują eksportu wybranych, nieprzetworzonych rud metali i minerałów (m.in. rud cyny, boksytów, złota, srebra, niklu, chromu) z wyjątkiem węgla o wysokiej kaloryczności, w celu zwiększenia lokalnej wartości dodanej minerałów poprzez ich przetworzenie i rafinację.

- „Negatywna Lista Inwestycji”

W „Negatywnej Liście Inwestycji” z listopada 2018 r. określono 54 sektory, które mogą być w 100% własnością inwestorów zagranicznych. Istnieje jednak 20 obszarów biznesowych z 8 różnych sektorów, które nadal są zamknięte dla firm zagranicznych. Lokalizacja inwestycji w jednej ze specjalnych stref ekonomicznych w Indonezji pozwala na uniknięcie większości restrykcji wynikających z „Negatywnej Listy Inwestycji”.

- Wymóg minimalnej kwoty inwestycji

Wymóg minimalnej kwoty inwestycji dla inwestycji zagranicznych o wysokości 10 mld IDR, tj. (wg. średniego kursu wymiany z 04.2016 r.) około 750 tys. USD, ustanowiony przez rozporządzenie Prezesa Indonezyjskiej Rady Koordynacji Inwestycji (BKPM) nr 5/2013] potencjalnie ogranicza inwestycje małych i średnich firm zagranicznych.

- Wymóg tzw. *local content*

Wymóg tzw. wkładu miejscowego (*local content*) dotyczy wybranych sektorów tj. telekomunikacja, ropa i gaz, franczyza, ubezpieczenia. Rozporządzenia Ministra Handlu 70/2013 i 56/2014 zobowiązują większość sprzedawców detalicznych do pozyskiwania 80% ich produktów lokalnie.

- Zamówienia rządowe

Prezydenckie rozporządzenie nr 54/2010 przewiduje, że firmy zagraniczne mogą składać oferty tylko we współpracy z firmą krajową (chyba że żadna krajowa firma nie posiada zdolności do dostarczania poszukiwanych towarów i usług) i tylko oferty, które przekraczają następujące progi: 100 mld rupii na usługi budowlane, 20 mld rupii na towary i usługi i 10 mld rupii na usługi doradcze.

- Korupcja, biurokracja

Problemem znanym od lat jest wszechobecna i akceptowana korupcja oraz związane z nią opłaty nieformalne. Do tego dochodzi również niewydolność systemu administracji publicznej.

- Dostęp do rynku spożywczego

Konieczność uzyskiwania indywidualnych zezwoleń. Otwarty jest rynek mleka, trwają prace nad otwarciem rynku wołowiny. Zamknięty jest rynek wieprzowiny i drobiu.

6. Potencjalne dziedziny współpracy

Z punktu widzenia polskich producentów i eksporterów do najbardziej interesujących obszarów potencjalnej współpracy należą:

- przemysł spożywczy (w tym po uzyskaniu odpowiednich certyfikatów HALAL dostęp do dużej liczby nabywców wyznania muzułmańskiego);
- kosmetyki;
- sprzęt medyczny, wyposażenie szpitali;
- ochrona środowiska – rozwiązania, technologie, produkty do oczyszczania ścieków, uzdatniania wody, recyklingu odpadów stałych / płynnych;
- wydobycie ropy i gazu - urządzenia, technologie, udział w eksploatacji;
- energetyka - elektrownie, turbiny, transformatory itp.;
- przemysł lotniczy - dostawy samolotów treningowych, samolotów do gaszenia pożarów i do oprysków, śmigłowców, części zapasowe.
- dostawy maszyn budowlanych i drogowych, (w związku z planami Rządu RI rozbudowy infrastruktury drogowej, lotniczej, morskiej, energetycznej w ramach projektów partnerstwa publiczno-prywatnego);
- przemysł maszynowy (przetwórstwo tytoniu oraz przemysł papierniczy);
- chemikalia - kaprolaktam, katalizatory, nawozy sztuczne;
- wyroby dekoracyjne - współpraca w zakresie hutnictwa szkła oraz dostawy szkła kryształowego;
- rozwiązania IT/ICT;
- wyposażenie, technologie, rozwiązania dla wojska, policji, straży pożarnej, służb ratowniczych;
- górnictwo odkrywkowe i głębinowe węgla kamiennego - dostawy urządzeń dla górnictwa odkrywkowego i głębinowego, które powinno się intensywnie rozwijać w najbliższych latach, w miarę wyczerpywania się łatwo dostępnych złóż odkrywkowych.

7. Przedstawicielstwa dyplomatyczne i ZBH

Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Indonezji

Ambasador: Beata Stoczyńska

Indonezja, Dżakarta, Jl. Rasuna Said Kav X Blok IV/3,
12950 Tel.: +62 21 2525948, Faks: +62 21 2525958 wew.
902 dzakarta.amb.sekretariat@msz.gov.pl
www.dzakarta.msz.gov.pl

Ambasada Republiki Indonezji w Rzeczypospolitej Polskiej

Ambasador: Pani Anita Lidya Luhulima

adres: ul. Estońska 3/5, 03-903 Warszawa, Polska

Tel: +48 (22) 617 51 08, +48 (022) 617 51 79

Fax: +48 (22) 617 44 55

E-mail: warsawa.kbri@kemlu.go.id; info@indonesianembassy.pl

Strona internetowa: www.indonesianembassy.pl

Zagraniczne Biuro Handlowe PAIH

Kierownik: Jacek Kołomyjec

Indonesia Stock Exchange Building Tower 1

15th Floor Unit 6

Jl. Jend. Sudirman Kav. 52-53
Jakarta 12190
E-mail: Jacek.kolomyjec@paih.gov.pl
Tel. +62 812 1278 0044

Opracowano w Departamencie Handlu i Współpracy Międzynarodowej MRiT, grudzień 2023